

Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Sammanfattning

I betänkandet tillstyrker utskottet regeringens förslag till fördelning av anslag inom utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. Utskottet tillstyrker också att regeringen bemyndigas att överskrida dels anslaget Räntor på statsskulden, dels anslaget Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning, om det är nödvändigt för att kunna fullgöra statens betalningsåtaganden.

I betänkandet finns ett gemensamt särskilt yttrande från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Anslagen inom utgiftsområde 26 under 2008	5
Bemyndiganden att överskrida vissa anslag	8
Särskilt yttrande	10
Anslagen inom utgiftsområde 26 under 2008, punkt 1 (s, v)	10
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	11
Propositionen	11
<i>Bilaga 2</i>	
Utskottets anslagsförslag	12
 <i>Tabeller</i>	
Tabell 1. Utgiftsmässiga räntor på statsskulden 2006–2010	5
Tabell 2. Utgifts- och kostnadsmässiga räntor på statsskulden 2006– 2010	6

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Anslagen inom utgiftsområde 26 under 2008**

Riksdagen anvisar för 2008 anslag inom utgiftsområde 26 Statsskuld-räntor m.m. i enlighet med specifikation i bilaga 2. Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:1 utgiftsområde 26 punkt 3.

2. **Bemyndiganden att överskrida vissa anslag**

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 besluta att raman-slagen 92:1 Räntor på statsskulden och 92:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning får överskridas om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden. Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:1 utgiftsområde 26 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 4 december 2007

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Pär Nuder (s), Ulf Sjösten (m), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elin-derson (m), Monica Green (s), Johan Pehrson (fp), Hans Hoff (s), Peder Wachtmeister (m), Agneta Gille (s), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Mikaela Valtersson (mp) och Per Åsling (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Riksdagen har den 21 november 2007 bifallit finansutskottets förslag till ram för utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. (2007/08:FiU1). Riksdagen beslutade att ramen för utgiftsområde 26 ska vara 40,757 miljarder kronor.

I detta betänkande tar utskottet ställning till hur anslagen inom utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. ska fördelas inom denna ram.

I budgetpropositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner den föreslagna medelsanvändningen för de tre ramanslag som finns uppförda på utgiftsområde 26. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 överskrida två av dessa anslag om det är nödvändigt för att kunna fullgöra statens betalningsåtaganden. Propositionens förslag återges i *bilaga 1*.

Några motionsyrkanden har inte väckts beträffande hur anslagen inom utgiftsområde 26 ska fördelas. Det har dock väckts motionsyrkanden angående utgiftsramen för utgiftsområde 26. Dessa motionsyrkanden har behandlats av utskottet i betänkande 2007/08:FiU1. Nedan ges en kort beskrivning av vad som anförs i motionerna beträffande utgiftsramen för utgiftsområde 26.

I *Socialdemokraternas budgetmotion 2007/08:Fi277 av Mona Sahlin m.fl. (s)* anför motionärerna följande. Regeringen har inte presenterat någon ekonomisk argumentation för försäljningarna av de statliga företagen. Försäljningarna minskar dock statsskulden och därmed räntekostnaderna för denna. Motionärerna motsätter sig försäljningen av de statliga bolagen. De statliga bolagen ger utdelningar varje år, som under de senaste åren har uppgått till betydande belopp. Motionärerna utgår från att utdelningarna är lika stora som räntekostnaderna. Intäkterna från utdelningarna redovisas i avsnittet om skatter. Enligt motionärerna bör utgiftsramen för utgiftsområde 26 för 2008 uppgå till ett belopp som överstiger regeringens förslag med 2,445 miljarder kronor.

I *Vänsterpartiets budgetmotion 2007/08:Fi276 av Lars Ohly m.fl. (v)* anför motionärerna bl.a. följande. Motionärerna motsätter sig försäljningarna av statliga bolag. Med anledning av Vänsterpartiets förslag förändras saldot för statsbudgeten. Därmed påverkas statens lånebehov och som en följd av detta räntekostnaderna. Motionärerna har baserat sin bedömning på de siffror som regeringen hänför till statsskuldens volym, med en justering för det statliga ägandet. Regeringen har såvitt motionärerna kunnat utröna inte i budgetpropositionen preciserat hur mycket inbetalningarna till staten från de statliga bolagen beräknas minska till följd av förslaget om utförsäljningar av statens aktieinnehav. I inkomstberäkningarna har motionärerna inte tillgodogjort sig detta bortfall. I stället har saldoeffekten av

utförsäljningarna räknats bort vid beräkningen av räntekostnaderna, och motionärerna antar en neutral finansiell effekt för staten på kort sikt. För 2008 är räntekostnaderna oförändrade, då saldskillnaden påverkar först efterföljande års upplåning. Utgiftsramen för utgiftsområde 26 för 2008 kommer därför inte att avvika från förslaget i regeringens budgetproposition.

I *Miljöpartiets budgetmotion 2007/08:Fi278 av Peter Eriksson m.fl. (mp)* beräknas utgiftsramen för utgiftsområde 26 till samma belopp som i regeringens budgetproposition.

Av utskottets betänkande FiU1 framgår att statsskuldsräntorna beräknas minska kraftigt fram till 2010. Detta beror på de stora överskott som budgeten uppvisar. Beräkningarna inkluderar försäljningar av bolag, men även utan dessa visar budgeten betydande överskott. Utskottet föreslog i betänkande FiU1 att regeringens förslag till en utgiftsram på 40,757 miljarder kronor för utgiftsområde 26 skulle bifallas.

Anslagen inom utgiftsområde 26 under 2008

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar medel på anslagen inom utgiftsområde 26 enligt regeringens förslag.

Jämför särskilt yttrande (s, v).

Budgetpropositionen

Anslag 92:1 Räntor på statsskulden

Från anslaget finansieras utgifter för räntor på statsskulden. Anslaget avräknas utgiftsmässigt och påverkas främst av statsskuldens storlek, ränte- och valutakurser, lånebehovet samt Riksgäldskontorets upplånings- och skuldförvaltningsteknik.

Regeringen redovisar följande tabell över utvecklingen av statsskuldsräntorna 2006–2010:

Tabell 1. Utgiftsmässiga räntor på statsskulden 2006–2010

Belopp i miljarder kronor

	2006	2007	2008	2009	2010
Räntor på lån i svenska kronor	37,9	38,5	37,6	35,8	33,2
Räntor på lån i utländsk valuta	10,5	10,5	10,8	8,5	7,5
Över/underkurser vid emission	-4,0	-3,5	-1,5	-1,5	0,0
Summa räntor	44,5	45,5	46,9	42,8	40,7
Räntor på in- och utlåning	-6,1	-6,0	-5,8	-6,3	-6,3
Valutaförluster/vinster	6,3	-1,0	-2,5	-3,5	0,0
Kursförluster/vinster	5,9	3,5	2,0	2,0	0,0

	2006	2007	2008	2009	2010
Övrigt	-1,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa ränteutgifter	49,2	42,0	40,6	35,0	34,4

Anm. Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid med summorna.

Den budgetpåverkande redovisningen av statsskuld räntorna, som framgår av tabell 1, visar i princip hur mycket som betalas varje år.

Ränteutgifterna blir därmed starkt beroende av vilka upplåningstekniker som tillämpas och kan uppvisa stora svängningar mellan åren som inte direkt kan hänföras till den underliggande skuld-, ränte- och valutakursutvecklingen under motsvarande period. Förutom löpande ränteutgifter samt över- och underkurser vid emissioner, utgörs de totala ränteutgifterna även av utgifter i form av realiserade kursdifferenser vid förtidsinlösen av lån samt realiserade valutakursdifferenser.

Ett sätt att analysera kostnaderna för statsskulden är att fokusera på hur mycket räntekostnader som genereras under en viss period. Detta redovisas i tabell 2. Kostnadmässig redovisning innebär att räntorna periodiseras över lånets löptid, vilket innebär att den ränta som genererats under perioden men som inte betalats, beaktas.

Tabell 2. Utgifts- och kostnadmässiga räntor på statsskulden 2006–2010

Belopp i miljarder kronor

	2006	2007	2008	2009	2010
Summa räntor enligt Tabell 1	44,5	45,5	46,9	42,8	40,7
Summa räntekostnader	40,9	47,5	45,6	44,0	40,9

Anm. Summa räntekostnader är exklusive realiserade valuta- och kursdifferenser.

För 2007 beräknas de utgiftsmässiga statsskuld räntorna till 42 miljarder kronor. Detta innebär ett utfall på 1 miljard kronor mindre än vad som anvisats för 2007. Detta beror enligt regeringen på att överkurser vid emission har blivit något högre, vilket motverkas av att valutavinster beräknas bli något mindre. Åren 2008 till 2010 bedöms de utgiftsmässiga räntorna minska ytterligare. De lägre ränteutgifterna beror på att statsskulden förväntas minska under perioden, bl.a. som en följd av försäljningar av statliga aktieinnehav. Minskningen av statsskulden motverkas av att den allmänna räntenivån successivt stiger under beräkningsperioden.

Regeringen föreslår att riksdagen för 2008 anvisar anslag 92:1 Räntor på statsskulden med 40,587 miljarder kronor.

Anslag 92:2 Oförutsedda utgifter

På statsbudgeten finns ett särskilt anslag för oförutsedda utgifter. Medel från anslaget får tas i anspråk efter beslut av regeringen i varje enskilt fall. Utgifterna ska vara av så brådskande art att ärendet inte hinner underställas riksdagen, samtidigt som utgifterna inte heller kan täckas av andra medel som står till regeringens förfogande. Anslaget har också med riksdagens medgivande använts för vissa speciella ändamål om andra medel inte

står till förfogande. Regeringen har från detta anslag betalat ut t.ex. belopp som staten genom lagakraftvunnen dom ålagts att betala och belopp som staten till följd av skada i samband med statlig verksamhet efter uppgörelse har åtagit sig att ersätta.

Det ankommer på regeringen att i efterhand anmäla till riksdagen vilka utgifter som täckts genom att medel från anslaget tagits i anspråk. Under 2006 belastades anslaget med sammanlagt ca 9 804 000 kr. Av beloppet har 2 030 000 kr betalats ut avseende femton förlikningar i mål mot Sverige inför Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Dessutom har 539 359 kr betalats ut efter två domar mot Sverige av samma domstol. Vidare betalades 2 285 000 kr ut avseende ett ärende där ansökan gjorts om ersättning från staten. Därtill utbetalades 4 950 000 kr avseende en förlikning efter beslut av Justitiekanslern.

Under perioden januari till juni 2007 har 229 973 kr betalats ut avseende två förlikningar i mål mot Sverige inför Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Från anslaget har även 151 140 kr betalats ut efter två domar mot Sverige av samma domstol. Vidare har under perioden betalats ut 4 260 822 kr avseende två förlikningar efter beslut av Justitiekanslern.

Regeringen föreslår att 10 miljoner kr anvisas under ramanslag 92:2 Oförutsedda utgifter för 2008, vilket är oförändrat jämfört med 2007.

Anslag 92:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader

Anslaget avser provisionskostnader relaterade till upplåning och förvaltning av statsskulden. Samtliga provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning redovisas utanför utgiftstaket, vilket innebär att de behandlas på samma sätt som räntekostnaderna på statsskulden.

Merparten av provisionskostnaderna utgörs av försäljningsprovisioner till de banker som agerar som mellanhänder vid försäljningen av Riksgäldskontorets lån. Dessa mellanhänder tar på sig hanteringskostnader och i vissa fall risker som de kompenseras för genom provisionen. I provisionskostnaderna ingår också utgifter för provisioner i samband med inlösen av lån, förvaltningsprovisioner till externa förvaltare samt kreditavgifter.

De senaste årens fallande provisionskostnader för den nominella kronskulden förklaras bl.a. av minskade inlösenprovisioner till bankerna för hantering av förfallande premieobligationer. Vidare har provisioner vid nyförsäljning av premieobligationer minskat dels som en effekt av sjunkande upplåningsvolym av premieobligationer, dels på grund av att Riksgäldskontoret successivt ökat andelen egenförsäljning. Dessutom har avtalen för mäklarprovisioner omförhandlats, vilket innebär lägre kostnader för Riksgäldskontoret.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 160 miljoner kronor under ramanslag 92:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning, vilket är samma belopp som anvisades 2007.

Utskottets ställningstagande

I förra årets betänkande 2006/07:FiU4 anförde utskottet bl.a. att utskottet vid flera tillfällen uttalat sin syn på regeringens resultatredovisning. För att tillgodose riksdagens behov av relevant beslutsunderlag, vill utskottet återigen understryka vikten av tydlighet i anslagsberäkningar vilket också kräver att motiven för regeringens bedömning och slutsatser framgår tydligt.

Utskottet konstaterar att riksdagen den 21 november 2007 vid behandlingen av utskottets betänkande 2007/08:FiU1 har beslutat i enlighet med utskottets förslag om utgiftsramen. Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till beräkning av anslag inom utgiftsområde 26.

Bemyndiganden att överskrida vissa anslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 överskrida anslagen 92:1 Räntor på statsskulden och 92:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden.

Allmänt

Riksdagen har i budgetregleringen för 2008 beslutat att regeringen får överskrida de ramanslag riksdagen har anvisat för 2008, förutsatt att vissa villkor är uppfyllda. Villkoren är att riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget inte hinner inväntas och att överskridandet ska rymmas inom det fastställda utgiftstaket för staten.

Eftersom anslagen på utgiftsområde 26 ligger utanför utgiftstaket omfattas de inte av detta bemyndigande. Enligt den ordning som gäller fr.o.m. 1997 har i stället ett särskilt bemyndigande knutits till anslaget för statskuldräntor. För att säkerställa att regeringen alltid kan fullgöra sina åtaganden gentemot långivarna är rätten att överskrida detta anslag beloppsmässigt obegränsad. När anslag 92:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader upptogs på utgiftsområde 26 1998, kopplades på samma sätt som för ränteutgifterna ett bemyndigande till anslaget.

Budgetpropositionen

I propositionen föreslås att regeringen ska bemyndigas att överskrida anslag 92:1 Räntor på statsskulden även under 2008 (punkt 1). Ett motsvarande bemyndigande föreslås också för anslag 92:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader (punkt 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att överskrida ramanslagen 92:1 Räntor på statsskulden och 92:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning.

Särskilt yttrande

Anslagen inom utgiftsområde 26 under 2008, punkt 1 (s, v)

Pär Nuder (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s), Ulla Andersson (v) och Tommy Ternemar (s) anför:

Riksdagen har den 21 november 2007 i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens budgetförslag för 2008. Det innebär att riksdagen för detta år nu har låst såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena samt fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. För budgetåret 2008 gäller därmed att de samlade utgifterna för utgiftsområde 26 inte får överstiga 40 757 000 000 kr under riksdagens fortsatta behandling.

Vi motsätter oss regeringens utförsäljningar av de statliga företagen. De är en dålig affär för svenska folket. Utförsäljningarna får stora konsekvenser för konkurrensen på berörda marknader, för forskning och utveckling samt för sysselsättning. Trots detta har regeringen inte gjort några som helst konsekvensanalyser. Vi avvisar också de 100 miljoner kronor som regeringen budgeterat i ökade kostnader för utförsäljningskonsulter. Utförsäljningarna minskar dock statsskulden och därmed räntekostnaderna. Samtidigt går staten miste om de utdelningar som de statliga bolagen ger varje år. Under de senaste åren har utdelningarna uppgått till betydande belopp. Vi gör det försiktiga antagandet att utdelningarna är lika stora som räntekostnaderna och att utförsäljningarna därför inte får några effekter på det finansiella sparandet.

Vi vidhåller därför vad vi har anfört i våra respektive budgetmotioner om utgiftsområde 26 Statsskultsräntor.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2007/08:1 Budgetpropositionen för 2008 utgiftsområde 26:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 besluta att raman-
slaget 92:1 Räntor på statsskulden får överskridas om det är nöd-
vändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden (avsnitt 3.1).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2008 besluta att raman-
slaget 92:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med
upplåning och skuldförvaltning får överskridas om det är nödvän-
digt för att fullgöra statens betalningsåtaganden (avsnitt 5.1).
3. Riksdagen anvisar för 2008 anslagen under utgiftsområde 26 Stats-
skuldräntor m.m. enligt följande uppställning:

Belopp i 1 000-tal kronor

Anslag (om inget annat anges avses ramanslag)		Regeringens förslag
92:1	Räntor på statsskulden	40 587 000
92:2	Oförutsedda utgifter	10 000
92:3	Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning	160 000
Summa		40 757 000

BILAGA 2

Utskottets anslagsförslag

Förslag till anslag för år 2008 inom utgiftsområde 26
Statsskuldräntor m.m.

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Belopp i 1 000-tal kronor

Anslag (om inget annat anges avses ramanslag)		Regeringens förslag
92:1	Räntor på statsskulden	40 587 000
92:2	Oförutsedda utgifter	10 000
92:3	Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning	160 000
Summa		40 757 000